

Tantárgy megnevezése:	TELEPÜLÉSSZOCIOLÓGIA			
Tantárgy követelmény modulja:	Gazdasági és humán ismeretek			
Tantárgy kódja:	PMKMELE033S-EA-00			
Kontaktórák száma:	Elmélet:	1	Gyakorlat:	0
			Szemeszter	2
Számonkérés módja:	írásbeli vizsga			
A tantárgy kreditértéke:	2			
A kurzus előzetes követelménye:	Ter. statisztika és demográfia			
Felelős oktatási szervezeti egység:	Építészeti és Várostervezési Tanszék			
A kurzus felelős oktatója:	Dr. Tiderenczl Gábor			
A tantárgy képzési célja:	A szociológiai folyamatok urbanisztikában betöltött szerepének megismertetése. Különböző összefüggések felismerése a települések térszerkezete, az életkörülmények, a lakásviszonyok és a szociológiai kérdések között. A hallgatónak képesnek kell lenni arra, hogy különböző javaslatokat tegyenek a városi életmód és életkörülmények javítására és a különböző településszociológiai problémák kezelésére, ide értve a szegregáció és a komplex rehabilitációs programok kérdéskörét.			
Tantárgyi rövid program:	<ul style="list-style-type: none"> - A településszociológia önálló tudománnyá válása, tárgya, fogalmai, szemlélete. A falu és a város fogalmának eltérő megközelítései. A magyar város és településhálózat kialakulása és átalakulása 1945 után, a társadalmi-gazdasági átalakulás városra és falura gyakorolt hatása. - Urbanizáció és funkcionalizmus. Társadalmi tér analízis. Térszerkezet és társadalomszerkezet összefüggései. Történelmi visszatekintés, a „melting pot”, a Chicago-i iskola és szemléletmódja, városökológiai elméletek, városszerkezeti modellek. Az urbanizmus mint életmód (gettó, suburbia, slum). Városi deviancia. A klasszikus humán ökológia kritikája. - A lakóhely szerepe, lakásviszonyok, lakókörnyezet, szociális egyenlőtlenségek és szegregáció. - Szociális városrehabilitáció: szegregátumok bemutatása és a szegregációs problémák kezelési módjai. - Lakásproblémák és településszociológiai dimenziói. Szociális lakás – “elérhető lakás” (affordable housing). Szociális építészet, önkéntességen alapuló építészet. - Új térelméletek a városökológiában. Településszociológia változásai és kihívásai a XXI. században. 			
A tananyag tartalma részletesen:				
Előadások / gyakorlatok heti bontásban:				
2. hét	<p>A kurzus témáinak, fő elemeiknek és logikai összefüggéseiknek átfogó bemutatása.</p> <p>Féléves feladat kiosztása és ismertetése.</p> <p>1. Előadás:</p> <p>Bevezetés a településszociológiába. Településszociológia fogalma. Város és faluszociológia, urbanizáció. Térszerkezet és a tetraéder modell. Egyéb településformák. A település szociológia alapfogalmai: szuburbanizáció, szegregáció, slum, invázió, szukcesszió, filtráció. Módszertani kategóriák.</p>			
4. hét	<p>2. Előadás:</p> <p>Településszociológia, mint tudományág története. A városi életmód megkülönböztető jegyei. A „melting pot”, a chicagói szociológiai iskola és szemléletmódja. Humánökológia, városszerkezeti modellek. Szegregáció. Városökológiai elméletek és a modellek kritikája. Louis Wirth: az urbanizmus mint életforma (indikátorai, következményei, kritikái és kiegészítései). Urbanizmus és funkcionalizmus. Városfejlődési elméletek, Ciklusos városfejlődési modell és a történeti megközelítés összevetése.</p>			

6. hét	
3. Előadás:	Települések, lakásviszonyok és szociológia. Magyarország településhálózatának kialakulása a középkortól napjainkig. A településfejlesztés hazai történeti gyökerei. Hazai településszociológia az államszocializmus idején. A településhálózat alakulására ható változások 1990 után. Területfejlesztés és EU. Településtípusok osztályozása 1990 után. Nemzetközi és hazai tendenciák. Lakásviszonyok, lakásszükségletek, lakásprobléma. Egyenlőtlenség típusú lakásprobléma értelmezések.
8. hét	
4. Előadás:	Szociális városrehabilitáció. Konkrét projektek elemzése, tapasztalatai, jó és rossz gyakorlatok megfogalmazása. Pécs szegregátumainak bemutatása. A szegregációs problémák kezelési módjai, komplex rehabilitáció, utcák és terek fizikai felújítása, „emberarcú integráció”, foglalkoztatás, közösségépítés, társadalmi befogadás kérdései.
12. hét	
5. Előadás:	Településszociológia jelene és jövője (Városshociológia a XXI. században). A gazdasági globalizáció hatása a térre. Városi térbeni-társadalmi egyenlőtlenségek, szegregáció szintjei. Esettanulmányok korábbi hallgatói munkák alapján. Társadalmi élet a nagyvárosokban – tendenciák. Városok a globális gazdaságban. Globális folyamatok és a városok keresztezése. Nemzeti és transznacionális város-rendszerek. Globalizáció és nemzeti város rendszerek a globális Délen. Az új transznacionális politikai környezet.
14. hét	
Féléves feladatok prezentációja	
A félév során elsajátítandó szakmai kompetenciák:	
A településszociológia alapjai és szemléletének érvényesítése a szakmai gyakorlatban.	
A tananyag feldolgozásához szükséges irodalom:	
Kötelező irodalom:	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Barakonyiné Winiczai Klára: Városshociológia, JPTE PMMFK Pécs, 1997 ▪ Andorka Rudolf: Bevezetés a szociológiába, Osiris kiadó, Budapest, 2003 ▪ Berey Katalin: Település és városshociológia, Műegyetemi Kiadó, Budapest, 1998 ▪ Lukovich Tamás: A posztmodern kor városépítészetének kihívásai, Szószabó Stúdió Bp.1997 ▪ Cséfalvay Zoltán: A modern társadalomföldrajz kézikönyve (IKVA, Budapest, 1994.) 151-344. oldal 	
Ajánlott irodalom:	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Cséfalvay Zoltán: Az „olvasható” város, 140-155. oldal ▪ Cséfalvay Zoltán: A modern társadalomföldrajz kézikönyve (IKVA, Budapest, 1994) p. 287-298. ▪ Erdei Ferenc: Magyar város, Bp., Akadémia kiadó, 1974. 12-24. oldal ▪ Cséfalvay Zoltán: Térképek a fejünkben, Akadémiai Kiadó, 1990. ▪ Lewis Mumford: A város szerepe a történelemben in: Urbanisztika. Válogatott tanulmányok szerk. Vidor Ferenc Gondolat Budapest 1979. 71-87. oldal ▪ Szelényi Iván: Bevezető in: Városshociológia szerk.: Szelényi Iván KJK Budapest 1973. 7-41.o. ▪ Saskia Sassen. Urban Sociology In The 21st century. University Of Chicago ▪ Tiderenczl Gábor. „Szociális lakásépítés” Dániában - A hazai lakáskonceptió ösztönzésére. „Social Housing” in Denmark – A Challenge for Hungary. Új Magyar Építőművészet, 1999/2, 50-56. oldal (magyarul és angolul) ▪ Callmeyer Ferenc & Callmeyer László & Tiderenczl Gábor. Az “elérhető lakás”. Magyar Építőipar, 1996/4, 131-134.o. ▪ Tiderenczl Gábor & Matolcsy Károly. Minőség és választás – II. rész: A közhasznú bérlakásépítés lehetőségei. Társszerző: Dr. Matolcsy Károly. Építési Piac, 2001. november, XXXV: évfolyam, 21. szám, 6-10. oldal ▪ Gábor Tiderenczl. Affordable Housing in Hungary: Initiatives, Peculiarities and Problems. Open House International, 1998 Vol 23, no2 ▪ Gábor Tiderenczl. A Proposal for using a system of principles and indicators of housing quality 	

and sustainability in Hungary. Sustainable Building 2002, Oslo – Conference Proceedings.	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ BuildSEE „A NAPOT LÁTNI". Pécs Hősök tere akcióterület szociális bérlakásainak energetikai célú korszerűsítési lehetőségei és zöldfelületi rendszerének újraértelmezése. Esettanulmány. Szerkesztette: Baracsi Viktória - Kovács Péter 	
A tananyag feldolgozásához szükséges eszközök:	
Számítógép internet kapcsolattal, nyomtató, scanner, tankönyv, jegyzet.	
Házi feladatok (beadandó feladatok):	
Kiadott témakörben felkészülés, tanulmány készítése és órai prezentációja.	
A tanulmány témája: Lakásviszonyok és településszociológia összefüggéseinek elemzése egy kiválasztott – szociológiai szempontból problémás - településen vagy körülhatárolható városi területen, megoldási javaslatok készítése (demográfiai helyzet és trendek, lakásviszonyok és lakásproblémák, szegregáció és kezelése, városi környezet...)	
Az ismeretek értékelése, minősítése:	
Pontszámok:	Minősítés
órai jelenlét 40 pont	0- 49 = elégtelen (1)
órai prezentáció/tanulmány	50- 62 = elégséges (2)
/vizsga 60 pont	63- 75 = közepes (3)
=====	76- 88 = jó (4)
összesen 100 pont	89-100 = jeles (5)
Konzultációs lehetőségek a tananyag feldolgozáshoz:	
Órai programba illesztve	
Egyéb:	
Pótlási lehetőség: Tanulmány leadása a vizsgaidőszakban pótolható.	
Igazolás módja a foglalkozásokról és a vizsgáról való távollét esetén: PTE MIK általános érvényes szabályok szerint	